

NOTA VAN DE CONFERENTIE VAN DE VOORZITTERS VAN DE VREDERECHTERS EN RECHTERS IN DE POLITIERECHTBANK IVM HET WETSVOORSTEL “BETREFFENDE TIJDELIJKE EN STRUCTURELE HULPVERLENING”

De vraag is of al dan niet structurele liquiditeitsmoeilijkheden worden opgelost met enkel een uitstel in de uitvoering van een uitvoerbare titel. Er bestaat toch een procedure van collectieve schuldenregeling die de natuurlijke persoon met overmatige schuldenlast beschermt en begeleidt onder toezicht van een magistraat.

Het is ook een niet-evidente evolutie om de bescherming van economisch zwakke burgers exclusief in handen te leggen van een gerechtsdeurwaarder, waarbij onmiddellijk de vraag ontstaat of het registreren van het bericht van ‘kennelijk’ overmatige schuldenlast en van het bericht van ‘kennelijk’ onmogelijke tenuitvoerlegging in een bestand, niet eerder leidt tot een soort “zwarte lijst”. Daarbij wijst de Gegevensbeschermingsautoriteit op de onvoldoende waarborg tot bescherming van deze gegevens.

Tenzij het opzet van dit wetsvoorstel zou zijn om de rechterlijke bescherming zoveel mogelijk uit te sluiten en de problematiek toe te vertrouwen aan de gerechtsdeurwaarders (en OCMW), is het zeer onduidelijk wat deze toekomstige wet beoogt.

In elk geval lijkt het problematisch te stellen dat, zoals in de toelichting wordt omschreven, de opdracht die de gerechtsdeurwaarder in het wetsontwerp krijgt, te rijmen is met de rol van bemiddelaar en onpartijdige bewaker van de belangen van schuldeiser en schuldenaar. Bovendien is er nergens sprake wat de kostprijs van deze database is, en hoe/aan wie dit gaat doorgerekend worden, ervan uitgaande dat de gerechtsdeurwaarders deze investering moeten doen en desgevallend recupereren.

Voor tijdelijke liquiditeitsproblemen zijn er eveneens reeds voldoende structuren die schuldbemiddeling (ook via gerechtsdeurwaarders, OCMW etc....) mogelijk maken en de schuldenaar kan bovendien beroep doen, via de rechterlijke macht, op wetsbepalingen die hem een uitstel van betaling toekennen (bv. art. 1244 B.W. , Wet 27 mei 2020 inzake het consumentenkrediet, art. 1333 tot 1337 Ger.W.).

De praktijk leert dat een betalingsuitstel bij tijdelijke liquiditeitsproblemen van amper één maand te kort is om afdoende bescherming te bieden. Bovendien vallen door de beperking van de bescherming tot schuldenaars tegen wie een uitsluitend geldelijke veroordeling uitgevoerd wordt een zeer grote groep schuldenaars uit de boot: bv. veroordelingen tot betaling van achterstallig huurgeld gaan in de meeste gevallen gepaard met een uithuiszetting: de huurder wordt door het wetsvoorstel dus niet beschermd.

Zoals reeds vermeld bestaat voor de structurele overmatige schuldenlast reeds de procedure van collectieve schuldenregeling. Is art. 3 § 4 van het wetsvoorstel daarmee niet in strijd? Het is ook niet duidelijk of de schorsing van de tenuitvoerlegging bij structurele schuldhulpverlening beperkt is tot vonnissen met een “uitsluitend geldelijke veroordeling”, zoals dat bij tijdelijke schuldhulpverlening wel het geval is.

Is het niet meer aangewezen, in geval van betalingsmoeilijkheden, zich te focussen op een herstel van de liquiditeitsproblematiek eerder dan eenvoudig voor een korte periode de schorsing van een uitvoerbare titel te bevelen? Een structureel betalingsprobleem van een natuurlijk persoon zal immers nooit op een termijn van 3 of zelfs 6 maanden opgelost raken, zodat de bescherming die de inschrijving in het op te richten platform zal bieden sowieso zeer beperkt en ontoereikend zal zijn.

Het is ook niet duidelijk waarom de betwistingen over deze problematiek (nagaan of er effectief overmatige schuldenlast is, dan wel of de uitvoering van vonnissen wel echt “kennelijk onmogelijk” is) aan de vrederechter en niet aan de beslagrechter voorgelegd worden. Er is toch veel meer aanknopng van de materie met de rechter die waakt over de gedwongen uitvoering en bovendien bestaan voor de beslagrechter al procedures welke vergelijkbaar zijn met een kort geding (zie infra). De versnippering van bevoegdheden tussen de diverse rechtbanken moet vermeden worden.

Evenzo is de voorziene procedure warrig en onjuist.

Vooreerst bepaalt het voorstel dat de belanghebbende dient te bewijzen dat de schuldenaar niet valt onder de voorwaarden van de opschorting (artikel 6 § 3) of van de overmatige schuldenlast (artikel 10 § 6). De vraag is hoe de belanghebbende over deze informatie kan beschikken. Daarover wordt geen toelichting gegeven.

Er worden – zo lijkt - 2 onderscheiden procedures gecreëerd, één waarbij de belanghebbende zich kan verzetten tegen betalingsuitstel (art. 6) en één met betrekking tot de registratie van overmatige schuldenlast (art. 10).

Is dit niet van het goede te veel?

Art. 6, § 3 van het wetsvoorstel (voor tijdelijke schuldhulpverlening) voorziet in een procedure (bij de ondernemingsrechtbank) en bij de vrederechter ‘zoals in kort geding’. Deze procedure sui generis bestaat niet en valt niet in te passen in de bestaande procedures. De vrederechters en hun griffiers kennen geen procedure in kort geding (uitgezonderd in Vlaanderen, waar een nauwelijks toegepaste kortgedingprocedure in het Vlaamse Woninghuurdecreet ingeschreven werd), en het computerprogramma van de vredegerichten is daar niet aan aangepast.

In de hypothese dat het Gerechtelijk Wetboek aangepast wordt en de vrederechter een bevoegdheid krijgt om te zitting te houden ‘zoals in kort geding’, moeten daarvoor zittingen gecreëerd worden en moet in elk arrondissement het Bijzonder Reglement van de zittingen aangepast worden.

De procedure ‘zoals in kort geding’ is ten gronde en wordt ingeleid met een (kostelijke) dagvaarding. In casu is het niet duidelijk of de wetgever voor de toepassing van art. 6 § 3 een eenzijdig verzoekschrift op het oog heeft dan wel een tegensprekelijke procedure met een dagvaarding en pleidooien.

De tekst van art. 6 § 3 doet aannemen dat de voorziene procedure eenzijdig is. Er staat immers: *“De voorzitter of vrederechter kan aan de schuldenaar vragen om binnen een termijn die hij bepaalt van maximaal 5 dagen, zijn schriftelijke opmerkingen te bezorgen, op de wijze die hij bepaalt”*.

Als de procedure tegensprekelijk is, moet dit niet gevraagd worden want dan is de schuldenaar partij in het geding en kan hij/zij zijn recht van verdediging gebruiken.

De andere procedure (voor structurele schuldhulpverlening) is beschreven in art. 10 § 6 waarbij iedere belanghebbende die van oordeel is dat een natuurlijke persoon ten onrechte wordt beschermd door de neerlegging van een bericht zoals bedoeld in paragraaf 1 van dit artikel, bij dagvaarding de vrederechter kan vatten om te beoordelen of de natuurlijke persoon in kwestie zich al dan niet in een toestand van overmatige schuldenlast bevindt. Tegen de uitspraak van de vrederechter staat geen rechtsmiddel open.

Moet er aangenomen worden dat dit een normale, tegensprekelijke procedure is ? Maar er staat geen rechtsmiddel open wat eveneens in strijd is met de geldende procedureregels.

Bovendien kan dit alleen met het middel van een dagvaarding wat de kostprijs van de procedure duur maakt en de schuldenlast voor de consument vaak alleen nog maar zal vergroten.

De vraag blijft of dit allemaal moet gecreëerd worden om een tijdelijk probleem op te lossen terwijl de mogelijkheid tot oplossing thans reeds op andere manieren wordt geboden.

14 september 2020
Namens de Conferentie

Robert Waxweiler
Co-président

Jan Kamoen
Co-voorzitter